

ДИРЕКЦИЯ “ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ХУМАННО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ И КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ”
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
✉ гр. София, 1606; бул. “Пенчо Славейков” 15 А; e-mail: ahwfc@bfsa.bg

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ЗАПОВЕД № РД 11-166/23.01.2018 г.

ПРАКТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО
ЗА БОРБА С БОЛЕСТТА ТРЕСКА ОТ ДОЛИНАТА НА РИФТ
/RIFT VALLEY FEVER/

Януари, 2018 г.

Съдържание:		Стр.
I.	Въведение	3
II.	Описание на болестта	3
III.	Взимане на проби и лабораторна диагностика	6
IV.	Законодателство	6
V.	Контрол на болестта	7
VI.	Информация за болестта	7
VII.	Мерки при съмнение и потвърждение на болестта	8
VIII.	Мерки в кланица, пазар, изложба, граничен инспекционен пункт	12
IX.	Оценка на животните в инфектиран животновъден обект	15
X.	Убиване на животни	15
XI.	Обезвреждане на трупове и контаминиран материал	15
XII.	Почистване и дезинфекция	16
XIII.	Списък с контактни лица	16

I. Въведение

Практическото ръководство е изготвено съгласно **Директива 92/119/ЕИО на Съвета**

Целите на ръководството са да бъдат представени подробни инструкции и информация, относно практически аспекти при борбата с **Треска от долината на Рифт/ Rift Valley fever/**

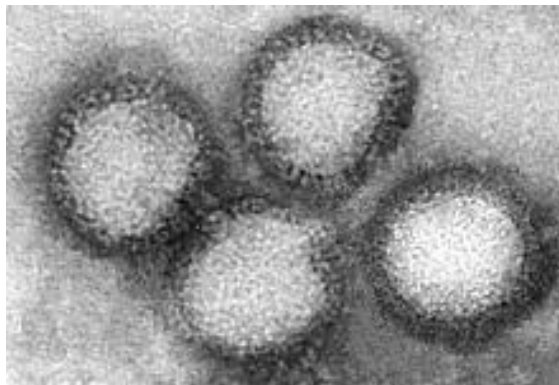
Настоящото практическо ръководство и стратегическия и ресурсен план за ликвидиране на особено опасни заразни болести по животните сформират националния оперативен план за ликвидиране на **Треска от долината на Рифт/ Rift Valley fever/**

II. Описание на болестта

Треската от долината на Рифт е остро вирусно трансмисивно заболяване при животните/ говеда, биволи, овце, кози, камили/ и човека . Причинителя на болестта е вирус от сем. *Bunyaviridae*, род *Phlebovirus*. Инфекцията може да причини тежки заболявания при животните със значителни икономически загуби, дължащи се на смърт и аборти при животните. При хората протича с висок процент на заболяване и смърт. Клинично се проявява с треска, възпаление на храносмилателната система, некроза на черния дроб, аборти и др. Първостепенно значение за разпространението на треската от долината на Рифт имат кръвосмучещите насекоми.

Етиология

Причинителя на болестта е вирус от сем. *Bunyaviridae*, род *Phlebovirus*. Той е РНК вирус, който има афинитет към чернодробната тъкан. Вирусът се предава чрез комарите от много родове (*Aedes*, *Anopheles*, *Culex*, *Eretmapodites*, *Mansonia* и др.) и при контакт с болни животни или заразени продукти от животински произход.

Клинична картина

Инкубационният период варира от 1 до 6 дни.

Овце и кози

При младите агнета инкубационният период варира от 20 до 72 часа. Някои агнета умират внезапно, без да показват признаци на това заболяване. Клинично може да се прояви треска (41-42°C), анорексия, слабост, смърт до 24 часа. Смъртността често достига 95%. При възрастните овце най-честата клинична находка е аборт, треска до

41°C, гнойни носни изтечения, повръщане и диария. При бременните овце абортите могат да достигнат 100%, а смъртността 20-30%. Характерна е тежката левкопения.

Говеда и телета

При говедата болестта протича по-леко с треска, анорексия, обща слабост, зловонна диария и аборти. Смъртността при телетата достига 50% и 10 % при възрастните.

Хора

При човека инкубационният период е 5- 6 дни. Заболяването започва остро с висока температура 39-40 °С и се задържа за 3 – 4 дни. След критично спадане на температурата може да настъпи втора фебрилна фаза. Основно се засяга черния дроб. Докато повечето случаи при хората са сравнително леки, един малък процент от пациентите развиват много по-тежка форма на болестта. Това обикновено се появява като един или повече от три отделни синдрома: очна форма при 0.5-2% от пациентите, менингоенцефалит-по-малко от 1% или хеморагична треска - по-малко от 1%. Смъртните случаи може да достигнат до 50 % при пациенти, които развиват хеморагична форма.

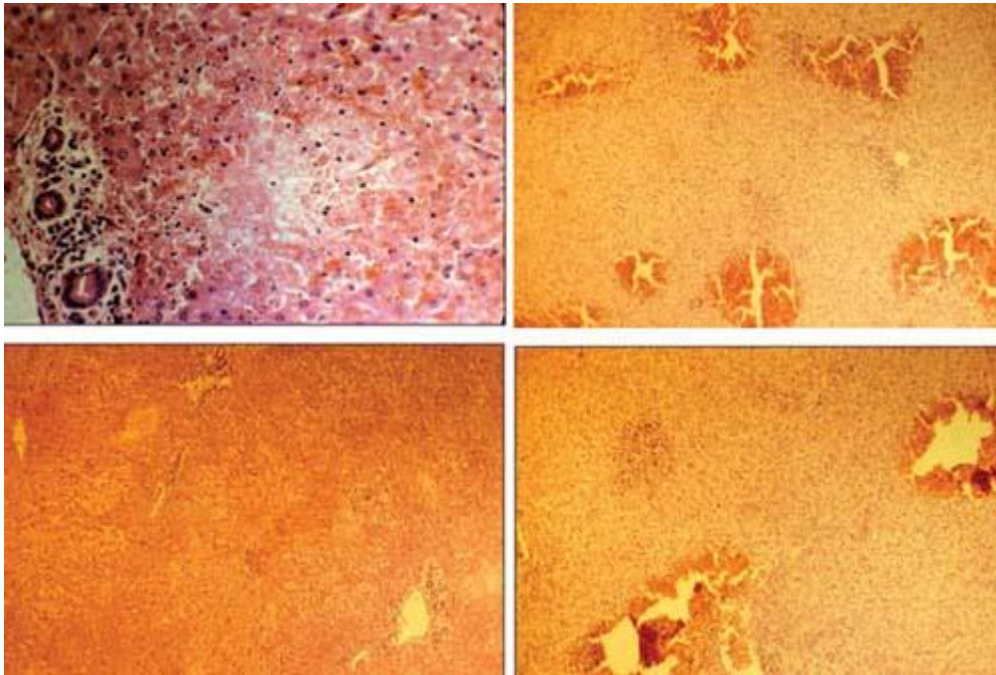
Патологоанатомични изменения

Хистопатологични промени в агнета и овце са сходни. Най-характерните изменения са многобройните сиво-жълтеникави некротичните огнища в черния дроб. Микроскопски в ядрата се установяват ацидофилни включения. Хеморагична диатеза: петехии и екхимозии по серозите и мукозите на вътрешните органи.

- Катарално-хеморагичен и некротичен абомазит и ентерит.
- Дистрофия и некроза на бъбреците.
- Генерализирана лимфаденопатия с кръвоизливи.
- Далака може да бъде увеличен с подкапсулни кръвоизливи.
- Некротичен плацентит.
- Подобни изменения се наблюдават и във фетуса.

Некрози по черния дроб- макроскопски

Некрози по черния дроб- хистологичен материал

Хеморагии по абомазума

Диференциална диагноза

- Син език
- Ентеротоксемия
- Бруцелоза
- Вибриоза
- Трихомоноза
- Найроби
- Интоксикация с растения
- Бактериална септицемия
- Чума по едрите и дребните преживни животни

Зоонозен аспект

Треската от долината на Рифт е зооноза. Хората са много възприемчиви към заболяването. Човек може да се зарази както от кръвосмучещите насекоми, така и при контакт с болни животни или заразени продукти от животински произход - изтечения, кръв, мляко и месо. Възможно е и аерозолно заразяване.

III. Вземане на проби и лабораторна диагностика

1. Изолация и идентификация на вируса:

а) биопроба на мишки;
б) върху кокоши зародиши, първични клетъчни култури от телешки бъбрек, тестиси от телета и агнета, както и на клетъчни култури от постоянна линия VERO, ВНК-21 и CER.

2. Доказване на антиген:

а) Имунофлуоресцентен тест върху криосрезове от черен дроб, далак и мозък;
б) Вирус неутрализираща реакция.

3. Доказване на вирусен генетичен материал чрез PCR.

4. Доказване на антитела:

а) Вирус неутрализираща реакция;
б) ЕЛАЙЗА;
в) Имуноелектрофореза;
г) Реакция задържане на хемаглутинацията

Проби

1. Стабилизирана кръв

2. Кръвен серум

3. Проби за хистологично изследване - черен дроб, далак, бъбреци, лимфни възли, кръв и мозък от фетус.

IV. Законодателство

1. Закон за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД), обнародван в ДВ бр. 87, от 01.11.2005 г., в сила от 02.05.2006 г.;
2. Директива 92/119/ЕИО на Съвета;
3. Наредба №23/14.12.2005 г., за реда и начина за обявяване и регистрация на заразните болести по животните/ обн., ДВ, бр. 6 от 20.01.2006 г., в сила от 1.05.2006 г./ ;\
4. Наредба № 61 от 09.05.2006 г. за условията и реда за официална идентификация на животните за които не са предвидени изисквания в регламент на ЕС/ обн., ДВ,бр.47 от 9.06.2006 г., в сила от 9.06.2006 г. / ;
5. Наредба № 22 от 14.12.2005 г. за намаляване до минимум страданията на животните по време на клане или умъртвяване/ обн., ДВ, бр. 42 от 23.05.2006 г., в сила от 1.05.2006 г./, въвеждаща Директива 93/119/ЕК;

Съгласно посочените по-горе нормативни актове организацията, координацията, ръководството и контролът на мероприятията за профилактика и ликвидиране на болестите по животните в Република България се осъществява от Министерството на

земеделието, храните и горите и Централно Управление (ЦУ) на БАБХ, а на регионално ниво от Областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ).

V. Контрол на болестта

За предпазване на страната от проникване на болестта Треска от долината на Рифт, БАБХ организира и провежда следните общи профилактични мерки:

- контрол върху събирането и обезвреждането на кухненски и кланични отпадъци за храна на животни;
- контрол върху отстрела на диви животни и лабораторни изследвания на материали от тях;
- контрол върху събирането и обезвреждането на отпадъците от паркинги, пътища с международен трафик, морски и речни гари, летища и гранични контролно-пропускателни пунктове;
- задължителна дезинфекция на транспортните средства, превозващи животни, възприемчиви към заболяването и продукти от тях;
- контрол върху пазарите и изложбите на животни, възприемчиви към болестта, както и на такива, отглеждани при пасищни условия;
- извършва наблюдение и проучване върху видовия състав на вектора;

При възникване на заболяването в съседни държави освен мерките за предпазване на страната, БАБХ:

- провежда ежеседмични клинични прегледи на животните, възприемчиви към съответната болест, в застрашените региони;
- провежда сондажни серологични и вирусологични изследвания на отстреляни диви животни, възприемчиви към съответната болест;
- налага забрана за лов на диви животни в 10-километровата гранична зона със засегнатата страна;
- извършва наблюдение и проучване върху видовия състав на вектора;
- извършва профилактично третиране срещу инсекти и ектопаразити на възприемчивите видове селскостопански животни с противоакарицидни препарати с продължително действие и репелентен ефект.

VI. Информация за болестта (уеб-страници)

http://www.oie.int/fileadmin/Home/eng/Media_Center/docs/pdf/Disease_cards/RVF-EN.pdf

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20081023160205/http://www.defra.gov.uk/animalh/diseases/notifiable/riftvalleyfever/index.htm>

<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs207/en/>

<http://www.who.int/csr/don/archive/year/en/index.html>

<http://www.fao.org/docrep/006/Y4611E/y4611e05.htm>

VII. Мерки при съмнение и потвърждение на болестта (зони)

1. Ветеринарномедицинският специалист, отговарящ за съответния животновъден обект, незабавно уведомява БАБХ при съмнение за наличие на болестта Треска от долината на Рифт.

1.1. След получаване на сигнала за съмнение БАБХ изпраща екип от специалисти в животновъдния обект и определя официален ветеринарен лекар, който осъществява ветеринарномедицинския контрол върху животновъдния обект.

1.2. Екипът по т.1.1 извършва клинични прегледи, взема и изпраща проби за лабораторни изследвания за потвърждаване или изключване на наличието на болестите

1.3. Официалният ветеринарен лекар по т.1.1 предприема следните мерки в животновъдния обект:

1.3.1. преброява всички възприемчиви животни;

1.3.2. съставя списък, който съдържа броя на:

а) животните от възприемчивите видове;

б) умрелите или заразените животни;

в) животните, които вероятно са заразени;

1.3.3. разпорежда всички възприемчиви животни да се изолират в отделни помещения;

1.3.4. забранява придвижването на възприемчиви животни в или от животновъдния обект;

1.3.5. разпорежда влизането и излизането на хора от животновъдния обект да става само с негово разрешение;

1.3.6. разпорежда придвижването на невъзприемчиви животни в или от обекта да се извършва само с негово разрешение;

1.3.7. забранява изнасянето на трупове на животни;

1.3.8. забранява изнасянето на месо и месни продукти, добити от възприемчиви животни;

1.3.9. забранява изнасянето на мляко и млечни продукти;

1.3.10. забранява внасянето, изнасянето и преместването на съоръжения, фуражи, отпадъци, тор, предмети и други приспособления, чрез които е възможно да бъде пренесен и разпространен вирусът на съответната болест;

1.3.11. разпорежда да се направят дезинфекционни площадки на входовете и изходите на сградите с възприемчиви животни и на входа и изхода на животновъдния обект, които се зареждат с одобрено от БАБХ дезинфекционно средство;

1.3.12. разпорежда влизането и излизането на транспортни средства от животновъдния обект да се извършва само с негово разрешение при условия, които изключват разпространение на вируса на ТДР;

1.3.13. провежда епизоотично проучване.

1.4. БАБХ може да предприеме мерките по ал. и за други животновъдни обекти, ако тяхното местоположение или контакти със засегнатия животновъден обект дават основание за съмнение от възможно заразяване.

1.5. Списъкът по т.1.3.2 се допълва ежедневно, като се вписват новородените и умрелите животни.

1.6. Мерките по т. 1 се отменят от БАБХ, когато съмнението за заразяване от болестта Треска от долината на Рифт бъде изключено.

1.7. БАБХ може да наложи мерките по т. 1. 3 и в други животновъдни обекти, за които има съмнение за проникване на причинителя на болестта.

2. При потвърждение на Треска от долината на Рифт, болестта се регистрира и обявява по реда на Наредбата за обявяване и регистриране на заразните и паразитните болести по животните, като БАБХ предприема следните мерки:

- 2.1. разпорежда да се унищожат на място всички възприемчиви животни по начин, изключващ риск от разпространение на вируса на съответната болест, под контрола на официален ветеринарен лекар;
- 2.2. организира унищожаването на трупите на умрели животни в заразения животновъден обект чрез заграбване, което трябва да е достатъчно дълбоко, така че месоядните животни да се възпрепятстват от разравяне на трупите или отпадъците, да е на подходящо място, за да не се допусне замърсяване на водите или други екологични щети;
- 2.3. разпорежда да се унищожат или третират по начин, изключващ риск от разпространение на вируса на съответната болест, всички вещества или отпадъци, които е възможно да бъдат заразени, като продукти от животински произход, съоръжения, фуражи, отпадъци, тор, предмети и други приспособления;
- 2.4. разпорежда след унищожаването или третирането по т. 2.1, 2.2 и 2.3 сградите, теренът около тях, транспортните средства, превозващи животни, както и цялото оборудване и инвентарът да се почистят и дезинфекцират.
- 2.5. извършва епизоотично проучване.
3. БАБХ може да предприеме мерките по т. 2 и за други животновъдни обекти, ако тяхното местоположение или контакти със засегнатия животновъден обект дават основание за съмнение от възможно заразяване.
4. БАБХ разрешава внасянето на животни в засегнатия животновъден обект, след като официалният ветеринарен лекар е извършил проверка относно процедурите по почистване и дезинфекция.
5. В случаите на заразяване или съмнение за заразяване на диво живеещи животни БАБХ може да предприеме и други действия, за които информира Европейската комисия и другите държави членки.
6. Когато засегнатият животновъден обект включва две или повече производствени единици, които са териториално самостоятелни, БАБХ има право да разпорежда да не се прилагат мерките по т. 2, върху всички единици, ако има доказателства, че причинителят на съответната болест не е проникнал в тях.
  - 6.1. Незасегнатите производствени единици по ал. 1, в които се отглеждат здрави животни, трябва да имат отделно от засегнатите производствени единици:
    - 6.11. оборудване и система за отвеждане на отпадъчните води;
    - 6.12. дезинфекционно оборудване;
    - 6.13. персонал.
  - 6.2. Не се допуска размяна между засегнатите и незасегнатите производствени единици на оборудване, екипировка, животни, животински продукти, фуражи, вълна, отпадъци, съдове или други предмети, чрез които е възможно да бъде пренесен и разпространен вирусът на съответната болест.
- 6.3. Изискванията по т. 6.1 и 6.2 се прилагат най-малко за времето на инкубационния период – дни., считан от появата на първите клинични признаци на болестта.
7. Епизоотологично проучване включва:
  - 7.1. периода, в който вирусът на съответната болест е проникнал в животновъдния обект до възникване на съмнението или потвърждаване на болестта;
  - 7.2. възможния произход на вируса на съответната болест в животновъдния обект, както и установяване на други животновъдни обекти с възприемчиви животни, които е възможно да са заразени от същия източник;
  - 7.3. данни за придвижването на хора, транспортни средства, възприемчиви животни, трупно месо, съоръжения и животински продукти, чрез които е възможно да бъде пренесен вирусът на ТДР;

7.4. наличието и разпространението на вектора.

8. Ако при епизоотологичното проучване по т. 7 се открият данни, че вирусът на ТДР е проникнал от друг/и/ животновъден обект/и/ в животновъдния обект по т. 1. 3 или от засегнатия животновъден обект в други животновъдни обекти в резултат от придвижването на хора, животни или превозни средства или по друг начин, тези други животновъдни обекти се поставят под контрола на официален ветеринарен лекар и се предприемат мерките по т. 1. 3, докато съмнението за заразяване не се изключи.

8.1. Мерките по т. 1. 3, се налагат на животновъдния обект по т. 8 най-малко за времето на максималния инкубационен период/ 30 дни/, считан от появата на първите клинични признаци на болестта.

8.3. Официалният ветеринарен лекар може да приложи мерките по т. 1.3 върху част от животните в животновъдните обекти по т. 8.1 и 8.2., ако тези животни са настанени, отглеждани и хранени изолирано от другите възприемчиви животни.

9. След лабораторно потвърждаване на болестта, БАБХ определя предпазна и надзорна зона, като взема под внимание географските, административните, екологичните и епизоотологичните фактори.

9.1. Когато зоните, посочени в т. 9, са разположени и на територията на съседна страна, органите на БАБХ си сътрудничат с официалните ветеринарномедицински органи на тази страна за определяне на зоните по т. 9.

9.2. БАБХ може да измени границите на предпазната и надзорната зона в зависимост от:

9.2. 1. тяхното географско разположение и екологичните фактори;

9.2. 2. метеорологичните условия;

9.2. 3. наличието, разпространението и вида на вектора;

9.2. 4. резултатите от епизоотологичните изследвания, извършени в съответствие с т. 7

9.2.5. прилагането на контролните мерки по т. 2

9.3. БАБХ информира всички лица, работещи в предпазната и надзорната зона, за мерките, които са в сила, и осигуряват тяхното прилагане.

9.4. Ако в даден регион болестта се е разпространила върху голям брой животни, освен мерките по т. 10 и т. 11, БАБХ може да предприеме допълнителни мерки, определени от Европейската комисия.

10. В предпазната зона, която е с радиус минимум 3 км около засегнатия животновъден обект, БАБХ предприема следните мерки:

10.1. извършва регистрация на обектите, в които се отглеждат животни, възприемчиви към болестта;

10.2. извършва периодични клинични прегледи, вкл. и вземане на проби за лабораторно изследване;

10.3. води дневник за посещенията и резултатите от извършените прегледи;

10. 4. забранява транспортирането на възприемчиви животни;

10. 5. забранява транзитно преминаване на животни от възприемчивите видове, освен ако не се използват главни шосейни или железопътни магистрали без спиране;

10. 6. забранява се придвижването на животни, възприемчиви към болестта Треска от долината на рифт, от животновъдните обекти.

10.2. По изключение придвижване на възприемчиви животни от обект в предпазната

зона може да се разреши само при условие, че:

10.2.1. животните се изпращат за санитарно клане в определени кланици под контрола на официален ветеринарен лекар;

10.2.2. след индивидуален клиничен преглед е установено, че животните не са заразени;

10.2.3. е информиран ветеринарният лекар, отговарящ за кланицата, в която се изпращат животните.

10.3. Мерките по т. 10 се прилагат най-малко за 30 дни- максимален инкубационен период на болестта, считан от появата на първите клинични признаци на болестта, след ликвидиране на всички заразени или съмнително болни животни и извършване на действията по т. 13.

11. В надзорна зона, която е с радиус минимум 10 км от външните граници на предпазната зона, БАБХ предприема следните мерки:

11.1. извършва регистрация на обектите, в които се отглеждат животни, възприемчиви към болестта;

11.2. забранява движението на животни, възприемчиви към заболяването, по главни и второстепенни пътища, с изключение на случаите, когато отиват и се връщат от паша;

11.3. по изключение може да разреши транзитно преминаване на животни, възприемчиви към съответната болест, по главни шосейни или железопътни магистрали.

11.2. БАБХ прилага в наблюдаваната зона мярката по т. 10.

11.3. Мерките по т. 11 се прилагат най-малко за периода, посочен в т. 10.3;

11.4. БАБХ фиксира продължителността на мерките, изготвя предписания за въвеждане на животни и информира Европейската комисия и другите държави членки.

12. Когато поради възникване на други епизоотични огнища мерките по т. 10 и т. 11 се прилагат повече от 30 дни, БАБХ може по искане на собственика да разреши придвижването на животни от животновъдния обект, разположен в границите на предпазната или наблюдаваната зона, при условие че:

12.1. официалният ветеринарен лекар е извършил ветеринарна проверка в засегнатия животновъден обект;

12.2. официалният ветеринарен лекар е извършил клиничен преглед на всички животни в животновъдния обект;

12.3. животните са преминали клиничен преглед преди транспортирането;

12.4. всички животни са маркирани с индивидуална ушна марка;

12.5. обектът на местоназначение се намира в предпазната или наблюдаваната зона;

12.6. транспортните средства и съоръжения, които са използвани за превозването на животните по ал. 1, се почистват и дезинфекцират.

13. БАБХ контролира използваните дезинфекционни и дезинсекционни средства и тяхната концентрация, както и процедурите по почистване и дезинфекция.

13.1. Процедурите по почистването, дезинфекцията и дезинсекцията се извършват по начин, изключващ риск от разпространение на вируса на Треска от долината на Рифт..

13.2. При изпълнение на процедурите по т. 13.1 ветеринарният лекар, контролиращ обекта, трябва да се увери, че мерките са били проведени съгласно изискванията през период не по-малък от 21 дни, както и че е Треска от долината на Рифт е окончателно ликвидирана преди връщането на животните от рисковите видове.

14. Собствениците, чиито животни и/или продукти от животински произход са унищожени на основание т. 2, се обезщетяват съгласно Закона за ветеринарномедицинската дейност.

VIII. Мерки при съмнение или потвърждение в кланица, на пазари и изложби, в гранични ветеринарни инспекционни пунктове

Процедурите, които трябва да се следват при съмнение и потвърждение на треската от долината на Рифт в кланиците зависят от редица обстоятелства, различни за различните кланици. Ветеринарният лекар, отговорен за кланицата, изготвя оперативен план за месопреработвателното предприятие, под негов контрол.

Незабавно трябва да бъде направена връзка с официалния ветеринарен лекар на общината, в която се намира въпросната кланица за осигуряване на обратно проследяване и незабавно посещение на фермата, от която идват съмнителните животни. Основните процедури трябва да бъдат сведени до ограничаване на заболяването и възможно най-бързо откриване на източника на инфекция. В някои случаи може да бъде невъзможно отхвърлянето на съмнението докато не бъде извършено посещение и клинично обследване на животните във фермата на произход.

1. Мерки при съмнение за Треска от долината на Рифт в кланица:

- Ветеринарният лекар, който има съмнение за Треска от долината на Рифт, незабавно уведомява официалния ветеринарен лекар на общината и съответното ОДБХ
- Официалният ветеринарен лекар запознава собственика с процедурите и задълженията му и поставя кланицата под забрана, така че превозни средства и персонал да не могат да напускат предприятието без разрешение от съответното ОДБХ.
- Всички съмнителни за болестта животни, както и и трупове от същата пратка трябва да бъдат изолирани в помещения или част от такива, подходящи за тази цел. Трупите и другите субпродукти трябва да бъдат поставени под възбрана в отделни камери или хладилни помещения, подходящи за тази цел.
- Всички помещения с животни под съмнение за Треска от долината на Рифт и фермите на произход се поставят под възбрана като след консултация с БАБХ, официалният ветеринарен лекар организира незабавно клинично обследване на фермата на произход.
- В случаите, когато съмнението касае заклано животно, трупа и субпродуктите се изолират и поставят под възбрана, заедно с всички останали потенциално контаминирани трупове и материали (от същото помещение и ото обекта на произход). В кланицата (всички контактни помещения и местата, където се извършва предкланичния преглед) се извършва почистване и дезинфекция по начин, гарантиращ обезвреждането на вируса на Треска от долината на Рифт. Не се допуска влизането на други животни докато не бъде отхвърлено съмнението за заболяването.
- Извършва се незабавно събиране и изпращане на проби за лабораторно изследване. Кланицата и животновъдният обект на произход остават под възбрана до излизането на лабораторните резултати, отхвърлящи съмнението за Треска от долината на Рифт.
- Официалният ветеринарен лекар осигурява условия на хората, напускащи кланицата, да бъдат облечени със стерилно облекло и дезинфекцирани обувки с кланицата, с цел недопускане на разпространение на вируса на треската от долината на Рифт извън предприятието както и недопускане на контакт с трупове, кръв и изтечение за предотвратяване на инфекция.

2. Мерки при потвърждение на Треска от долината на Рифт в кланица:

- БАБХ и /или ОДБХ определят и въвеждат метод за обезвреждане на трупове на всички контактни и потенциално инфектирани трупове, вземайки в предвид преобладаващите в кланицата фактори.
- Не се допуска влизането за клане в предприятието на други животни, най малко 24 часа от извършването на почистването и дезинфекцията и без разрешение от ОДБХ.

Мерки при съмнение или потвърждение на треската от долината на Рифт на пазари и изложби:

Възможно е съмнение за случай на Треска от долината на Рифт да се наблюдава първо на животински пазар или изложба. Общият принцип се състои в ограничаване на инфекцията на място и проследяване проникването на вируса по възможно най-бързия начин. Трудно е да се наложат бързи и ефикасни мерки на пазара, тъй като обстоятелствата варират според типа и разположението на сградите, мащабите на пазара и др.

При констатиране на заболяване на пазара официалният ветеринарен предприема нужните мерки (1.2.1) и уведомява ОДБХ. След което извършва епизоотично проучване. Началник отдел “Здравеопазване на животните” взима решение дали животните да бъдат карантинирани на място или да бъдат преместени в друга карантинна база, но се препоръчва да останат на място.

1. Мерки при съмнение за Треска от долината на Рифт на пазари и изложби:

- информират се всички участници в изложбата за съмнение за заболяването Треска от долината на Рифт и за всички мерки, които ще бъдат предприети в бъдеще.
- установява се произхода на съмнителното за заразяване животно
- забранява се влизането и излизането на животни в и от пазара (изложбата).
- забранява се влизането и излизането на моторни превозни средства, каруци, ремаркета в и от пазара, като се затварят изходите и входовете на същия.
- проверява се регистъра с имената и адресите на търговците на пазара и на участниците в изложбите.
- извършват се дезинфекционни мероприятия по отношение на хората, които напускат пазара. Подготвят и се зареждат с дезинфекционен разтвор разположените на входа площадки за дезинфекция на транспортни средства.
- На входа на пазара (изложбата) официалният ветеринарен лекар извършва изследване на всички съмнителни животни, за което информира ОДБХ, което влиза във връзка с Националния център за контрол на заболяването.
- Ако официалният ветеринарен лекар не констатира положителен случай на Треска от долината на Рифт: наложително е повторно посещение на съмнителния за заболяването обект преди да бъде взето решение.
- Ако официалният ветеринарен лекар не може да отхвърли вероятността за проникване на вируса на Треска от долината на Рифт, се взимат необходимия брой проби за лабораторно изследване. До получаване на резултатите от

изследването животните се поставят на оборен режим до вземане на решение от Националния център за контрол на заболяването.

2. Мерки при потвърждение на Треска от долината на Рифт на пазари и изложби:

- След официално потвърждаване на диагнозата всички заразени и контактни животни трябва да бъдат заклани и обезвредени веднага. Решението за клане на всички животни на място или в кланица на територията на заразната зона се взема от Националния център за контрол на заболяването, съгласувано с Регионалния кризисен център. След преместването на всички животни се прави щателно почистване и дезинфекция на пазара.
- При положителен или съмнителен случай на Треска от долината на Рифт официалния ветеринарен лекар проследява животните напуснали пазара преди неговото пристигане, които са напуснали пазара в резултат на сключване на сделка или са били пренасочени към друг пазар със своите собственици. Извършва се идентификация и проверка на всички превозни средства, които са влезли или излезли от пазара, както и на превозните средства превозващи овце, кози и говеда до или излезли от пазара, както и на превозните средства превозващи свине до близката кланица.

Мерки при съмнение или потвърждение на Треска от долината на Рифт в гранични ветеринарни инспекционни пунктове:

1. Мерки при съмнение за Треска от долината на Рифт в гранични ветеринарни инспекционни пунктове:

- Когато има съмнения за Треска от долината на Рифт на граничен ветеринарен пункт, цялата пратка трябва да се закара в обект, където няма настанени животни, или в съмнителните помещения на произход, където те ще останат докато се потвърди или изключи наличието на заболяването.
- Епизоотичното проучване трябва да се средоточи върху животновъдния обект на произход на съмнителните животни както при съмнения за заболяване в кланица или пазар за животни.
- В случай, че животните са с чужд произход те се карантинират и се уведомява ветеринарната служба на държавата на произход.

2. Мерки при потвърждение на заболяването в гранични ветеринарни инспекционни пунктове:

- Когато се потвърди Треска от долината на Рифт на граничните инспекционни пунктове, всички животни в пратката трябва да бъдат умъртвени.
- Помещенията, оборудването и превозните средства трябва да бъдат дезинфекцирани съгласно инструкциите на официален ветеринарен лекар.
- Оперирането на обекта не може да започне по-рано от 24 часа след приключването на почистването и дезинфекцията. Обектът ще остане под рестрикции по съображение на БАБХ.
- Животните на животновъдния обект на произход на заразените животни трябва също да се умъртвят, ако епидемиологичните доказателства подкрепят такъв начин на действие.

IX. Оценка на животните в инфектиран животновъден обект (обезщетения на стопаните)

Съгласно чл. 144 ал. (1) от ЗВД обезщетението на животни се определя по средна пазарна цена по вид животни за килограм живо тегло за съответната област, определена от Националния статистически институт за месеца, който предхожда възникването на болестта, а за племенни животни от националния генофонд на страната - по оценка направена от Изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството.

Специална комисия извършва оценка на животните и попълва официалната документация. Комисията се свиква със заповед на Директора на съответната ОДБХ в съответствие с изискванията посочени в ЗВД. В комисията се включват трима служители от съответната ОДБХ, представител на общинската администрация и ветеринарен лекар, в чийто район се намира животновъдния обект.

Оценката на животни във фермата обикновено се извършва преди да бъдат унищожени животните.

Съществува разработена процедура за обжалване ако има разногласия, относно оценката на животните. При всички случаи ако съществуват разногласия или проблеми, относно оценката на животните, това не трябва да възпрепятства възможно най-бързото убиването на животни в инфектирания обект.

X. Убиване на животни

Преди да започне умъртвяването на животни Регионалният кризисен център трябва да подготви процедурите за безопасното обезвреждане на трупите. Убиването трябва да се извърши по възможно най-бързия начин след потвърждаване на диагнозата като първо се умъртвяват животни показали клинични признаци на заболяването. Умъртвяване трябва да бъде извършено в съответствие с някои от начините, посочени в **Приложение II**. Независимо от използвания метод, ОДБХ трябва да осигури спазването на изискванията на законодателството за хуманно отношение към животните.

XI. Обезвреждане на трулове и контаминиран материал

Трупите и контаминирания материал в заразено стопанство, незабавно се обезвреждат чрез методите описани в **Приложение III**. Фураж, посуда, предмети и други материали, които могат да бъдат контаминирани и са потенциално опасни за разпространение на вируса на болестта трябва да бъдат конфискувани и унищожени или обработени в съответствие с инструкциите на официалния ветеринарен лекар, по - такъв начин, че да се гарантира унищожаването на етиологичния агент.

Трупите на всички възприемчиви животни, които са умрели или убити за ликвидиране на болестта, трябва да бъдат унищожени под официален надзор по начин, гарантиращ обезвреждане и неразпространение на вируса на болестта.

Месото от възприемчивите животни от заразено стопанство, заклани през периода между вероятното въвеждане на болестта и налагането на възбрана за движение трябва

да бъде проследено и унищожено под официален надзор, така че да се гарантира обезвреждане, ограничаване и неразпространение на вируса на болестта.

XII. Почистване и дезинфекция

Почистването и дезинфекцията трябва да започне веднага след умъртвяването на възприемчивите животни като отстраняването им от животновъдния обект и трябва да се извърши методично. Във ферми, в които има наличие на гризачи, трябва да бъде извършена дератизация. За дератизация могат да се използва някои от следните продукти: Lanirat, Lanitox, парафинови блокчета, съдържащи антикоагулант за поставяне в канализацията.

Официалният ветеринарен лекар, отговорен за инфектирания обект, трябва да изготви план за действие за почистване и дезинфекция и да надзирава всички етапи на операцията.

Предварително трябва да се отбележат всички повреди на конструкцията на сградите и оборудването, подлежащи на почистване и дезинфекция. Това са площи, с напукани подове и стени или хлабави арматури, които ще изискват специално внимание. Необходимо е изготвянето на списък на съществуващите повреди в помещенията, така че последващи искове за компенсация, възникващи от тези официални дейности, да могат да бъдат лесно решавани. В допълнение трябва да се провери безопасността на електрическата инсталация и предвиди опасността от използване вода за миене. Трябва да се отчетат електромерите и водомерите, така че на собственика да бъде заплатено за използваните ресурси. Почистването и дезинфекцията се извършва на две части, както следва:

Предварително почистване и дезинфекция: Частите на животновъдния обект, в които възприемчивите животни са били настанени, и всички останали части на сградите, като сгради или дворове, които могат да са били замърсени от движението на възприемчиви птици или при умъртвяването и след-смъртното изследване, трябва да се напръскат с дезинфектант, официално одобрен като ефективен срещу вируса на инфлуенцата по птиците.

Окончателно почистване и дезинфекция: Мазнините и мръсотията се отстраняват от всички повърхности с подходящ за тази цел препарат като в следствие се измиват със студена вода. Повърхностите повторно се обработват с дезинфектант.

Процедурите за дератизация, почистване и дезинфекция са подробно описани в **Приложение IV**.

XIII. Списък с контактни лица

http://bfsa.bg/userfiles/files/ZHOJKF/CP_2018.xlsx